

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل رعایت قوانین و مقررات در

مؤسسات اعتباری

مصوب مهرماه ۱۳۹۶

«بسمه تعالی»

«دستورالعمل رعایت قوانین و مقررات در مؤسسات اعتباری»

در اجرای مؤثر بند «ب» از ماده (۱۱) قانون پولی و بانکی کشور و به منظور کاهش ریسک‌های مالی، عملیاتی و شهرت ناشی از عدم رعایت قوانین و مقررات در مؤسسات اعتباری، «دستورالعمل رعایت قوانین و مقررات در مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود به شرح زیر تدوین می‌گردد:

فصل اول: تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل عناوین ذیل به جای عبارات مربوط به کار می‌روند:

- ۱-۱- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۲-۱- **مؤسسه اعتباری:** بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد. در این دستورالعمل، شعبه بانک خارجی نیز مؤسسه اعتباری محسوب می‌گردد؛
- ۳-۱- **شعبه بانک خارجی:** واحد عملیاتی از یک بانک خارجی که با مجوز بانک مرکزی به انجام عملیات مجاز بانکی در جمهوری اسلامی ایران مبادرت می‌نماید؛
- ۴-۱- **قوانین و مقررات:** تمامی قوانین، مقررات، استانداردهای لازم‌الاجرا برای مؤسسه اعتباری در ایران و کشورهای که مؤسسه اعتباری در آن‌ها دارای واحد مستقل فرعی، شعبه و یا دفتر نمایندگی می‌باشد و همچنین کشورهای که مؤسسه اعتباری به نحوی از انجا در آن‌ها عملیات بانکی انجام می‌دهد.
- ۵-۱- **ریسک عدم رعایت قوانین و مقررات:** احتمال زیان ناشی از شمول جریمه‌ها و مجازات‌های قانونی، تنبیهات نظارتی و آسیب به حسن شهرت به دلیل عدم رعایت قوانین و مقررات و سایر الزامات ناظر بر فعالیت‌های بانکی مؤسسه اعتباری؛

فصل دوم: مسئولیت‌های کلی هیأت مدیره

- ماده ۲-** هیأت مدیره مؤسسه اعتباری مسئول نظارت بر مدیریت ریسک عدم رعایت قوانین و مقررات است.
- ماده ۳-** هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است خط‌مشی رعایت قوانین و مقررات را که متضمن اصول کلی، فرآیندهای اصلی شناسایی، اولویت‌بندی، مدیریت و کنترل ریسک عدم رعایت قوانین و مقررات و نحوه گزارش‌دهی است، تدوین و تصویب نماید.
- ماده ۴-** اولویت‌بندی موارد مشمول رعایت قوانین و مقررات باید با در نظر گرفتن ریسک‌هایی باشد که مؤسسه اعتباری با آن‌ها مواجه است.
- ماده ۵-** هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است حداقل یک بار در سال کیفیت و نحوه مدیریت ریسک عدم رعایت قوانین و مقررات در مؤسسه اعتباری را ارزیابی نماید.
- ماده ۶-** هیأت مدیره مؤسسه اعتباری باید از اجرای مؤثر خط‌مشی رعایت قوانین و مقررات اطمینان حاصل نماید و به هنگام شناسایی موارد نقض خط‌مشی مذکور، اقدامات اصلاحی و انضباطی مناسب را اتخاذ کند.
- ماده ۷-** هیأت مدیره موظف است به منظور انجام صحیح و دقیق مسئولیت خود در خصوص نظارت بر کفایت و اثربخشی مدیریت ریسک عدم رعایت قوانین و مقررات، کمیته رعایت قوانین و مقررات را ایجاد نماید.
- ماده ۸-** رییس کمیته رعایت قوانین و مقررات باید از میان یکی از اعضای غیراجرایی هیأت مدیره انتخاب شود.
- ماده ۹-** اعضای کمیته رعایت قوانین و مقررات باید حائز شرایط تخصصی لازم که توسط بانک مرکزی تعیین خواهد شد، باشند.
- تبصره -** اعضای کمیته رعایت قوانین و مقررات نباید در بیش از یک مؤسسه اعتباری عضو کمیته مذکور باشند.
- ماده ۱۰-** هیأت مدیره موظف است نسبت به ایجاد واحد دائمی رعایت قوانین و مقررات اقدام نماید. واحد رعایت قوانین و مقررات وظیفه مدیریت ریسک عدم رعایت قوانین و مقررات در مؤسسه اعتباری را برعهده دارد.
- ماده ۱۱-** هیأت مدیره موظف است وظایف واحد رعایت قوانین و مقررات را از وظایف واحد حسابرسی داخلی و بازرسی، به طور شفاف تفکیک نماید. واحد حسابرسی داخلی باید در چهارچوب برنامه‌ها و رویه‌های

حسابرسی داخلی، از کفایت و اثربخشی مدیریت ریسک عدم رعایت قوانین و مقررات اطمینان حاصل نماید.

ماده ۱۲- هیأت مدیره موظف است یک نفر را به عنوان مدیر ارشد رعایت قوانین و مقررات با مسئولیت کامل و اختیارات لازم برای اداره واحد رعایت قوانین و مقررات و اجرای وظایف محوله منصوب و برای تأیید به بانک مرکزی معرفی نماید.

فصل سوم: ویژگی‌ها و وظایف واحد رعایت قوانین و مقررات

۱-۳- ویژگی‌های واحد رعایت قوانین و مقررات

ماده ۱۳- واحد رعایت قوانین و مقررات مؤسسه اعتباری باید از اختیارات کافی، جایگاه سازمانی مناسب، استقلال و دسترسی به هیأت مدیره برخوردار باشد. مدیرعامل، مدیران اجرایی و کارکنان مؤسسه اعتباری باید استقلال واحد رعایت قوانین و مقررات را مورد توجه قرار داده و از دخالت در وظایف آن خودداری نمایند.

ماده ۱۴- کارکنان واحد رعایت قوانین و مقررات نباید هیچ‌گونه وظیفه دیگری در مؤسسه اعتباری بر عهده داشته باشند.

ماده ۱۵- واحد رعایت قوانین و مقررات باید به همه اطلاعات در واحدهای مختلف مؤسسه اعتباری در چهارچوب خطمشی و شرح وظایف خود دسترسی داشته باشد.

ماده ۱۶- واحد رعایت قوانین و مقررات مؤسسه اعتباری باید دارای منابع کافی (بودجه، نیروی انسانی و تجهیزات و امکانات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری)، جهت انجام مؤثر مسئولیت‌های خود باشد.

ماده ۱۷- کارکنان واحد رعایت قوانین و مقررات باید دارای صلاحیت و تجربه لازم برای اجرای وظایف‌شان باشند. مهارت‌های حرفه‌ای کارکنان، به‌ویژه از نظر آگاهی در زمینه تغییرات قوانین و مقررات حوزه فعالیت مؤسسه اعتباری، باید به کمک آموزش ادواری و نظام‌مند حفظ شود.

۲-۳- وظایف واحد رعایت قوانین و مقررات

ماده ۱۸- واحد رعایت قوانین و مقررات موظف به ابلاغ و حصول اطمینان از استقرار و اجرای خطمشی رعایت قوانین و مقررات در تمامی سطوح مؤسسه اعتباری، از جمله واحدهای مستقل فرعی و شعب خارج از کشور آن، می‌باشد.

ماده ۱۹- واحد رعایت قوانین و مقررات در صورت مشاهده هرگونه موارد عدم رعایت قوانین و مقررات در چهارچوب خطمشی مصوب هیأت مدیره، رهنمودها و توصیه‌های لازم را جهت رفع نواقص و موارد مزبور به واحد اجرایی مربوط و در صورت نیاز به مدیرعامل ارایه نماید.

تبصره - در ارتباط با آن دسته از موارد عدم رعایت قوانین و مقررات که ارایه رهنمود و توصیه در خصوص آن‌ها منجر به بروز مفسده‌هایی خواهد شد، صرفاً بر اساس ماده (۲۰) عمل می‌شود.

ماده ۲۰- واحد رعایت قوانین و مقررات باید هرگونه موارد مهم عدم رعایت قوانین و مقررات در چهارچوب خطمشی رعایت قوانین و مقررات، حتی در خصوص مصوبات و تصمیم‌های هیأت مدیره را در اسرع وقت به کمیته رعایت قوانین و مقررات و هیأت مدیره مؤسسه اعتباری گزارش نماید.

ماده ۲۱- واحد رعایت قوانین و مقررات باید در خصوص وضعیت و کیفیت رعایت قوانین و مقررات در مؤسسه اعتباری گزارش‌های دوره‌ای را به کمیته رعایت قوانین و مقررات و هیأت مدیره ارایه دهد.

ماده ۲۲- واحد رعایت قوانین و مقررات باید برای اجرای وظایف خود در خصوص هر یک از موضوعات رعایت قوانین و مقررات به ویژه مقررات احتیاطی و الزامات مربوط به مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم، جرایم مالی و تحریم‌های بین‌المللی، شاخص‌ها و شیوه‌نامه‌هایی تدوین و به تصویب هیأت مدیره برساند.

ماده ۲۳- واحد رعایت قوانین و مقررات باید در خصوص رعایت قوانین و مقررات و سایر الزامات مربوط به فعالیت‌های مؤسسه اعتباری به هیأت مدیره، کمیته رعایت قوانین و مقررات، مدیرعامل و مدیران اجرایی نظر مشورتی و توصیه‌های لازم را ارایه نماید.

ماده ۲۴- مؤسسه اعتباری موظف است بر اساس سرفصل‌های اعلامی واحد رعایت قوانین و مقررات، برنامه‌های آموزشی لازم در خصوص مباحث مرتبط با رعایت قوانین و مقررات را به کارکنان مؤسسه اعتباری ارایه نماید.

ماده ۲۵- واحد رعایت قوانین و مقررات باید در راستای اجرای صحیح قوانین و مقررات، رهنمودهای لازم را به کارکنان مؤسسه اعتباری ارایه نموده و نیز به عنوان مرجعی برای پاسخ‌گویی به سؤالات کارکنان عمل نماید.

فصل چهارم: ویژگی‌ها و وظایف مدیر ارشد رعایت قوانین و مقررات

ماده ۲۶- مدیر ارشد رعایت قوانین و مقررات باید واجد شرایط و ویژگی‌های زیر باشد:

- ۱-۲۶- مهارت‌های لازم برای نظارت بر فعالیت‌های واحد رعایت قوانین و مقررات؛
- ۲-۲۶- دارای استقلال بوده و وظایف آن با وظایف سایر واحدهای اجرایی تداخل نداشته باشد؛
- ۳-۲۶- در هر یک از فعالیت‌های مربوط به کسب و کار یا واحدهای موجد درآمد فاقد مسئولیت‌های مدیریتی و مالی باشد؛
- ۴-۲۶- به طور همزمان به عنوان مدیرعامل، مدیر امور مالی، حسابرس ارشد یا سایر اعضای هیأت عامل ایفای نقش ننماید؛

ماده ۲۷- عزل و نصب مدیر ارشد رعایت قوانین و مقررات باید به پیشنهاد کمیته رعایت قوانین و مقررات و با تأیید هیأت مدیره و بانک مرکزی انجام گردد. عملکرد، حقوق و مزایای مدیر ارشد رعایت قوانین و مقررات باید به پیشنهاد کمیته رعایت قوانین و مقررات در هیأت مدیره بررسی و اتخاذ تصمیم گردد.

تبصره - در صورتی که مدیر ارشد رعایت قوانین و مقررات در انجام وظایف خود قصور نماید، هیأت مدیره موظف است پس از دریافت دستور بانک مرکزی مبنی بر برکناری وی، نسبت به جایگزینی فرد جدید اقدام نماید.

ماده ۲۸- مدیر ارشد رعایت قوانین و مقررات، مسئولیت کلی هماهنگی، شناسایی و مدیریت ریسک عدم رعایت قوانین و مقررات در تمامی سطوح مؤسسه اعتباری را بر عهده داشته و باید از پایش منظم و پیوسته رعایت قوانین و مقررات در مؤسسه اعتباری اطمینان حاصل نماید.

فصل پنجم: الزامات گزارش‌دهی رعایت قوانین و مقررات

ماده ۲۹- گزارش واحد رعایت قوانین و مقررات به هیأت مدیره و کمیته رعایت قوانین و مقررات باید حداقل در بردارنده موارد زیر باشد:

- ۱-۲۹- نتایج ارزیابی‌ها و بررسی‌های به عمل آمده در طی دوره با تأکید بر تغییرات کلیدی در وضعیت ریسک عدم رعایت قوانین و مقررات در مؤسسه اعتباری و نیز حوزه‌ها و موضوع‌هایی که به توجه ویژه و بیشتر هیأت مدیره نیاز دارند؛
- ۲-۲۹- خلاصه‌ای از موارد عدم رعایت قوانین و مقررات و نیز نقص‌های مدیریتی ریسک عدم رعایت قوانین و مقررات در بخش‌های مختلف مؤسسه اعتباری؛

۲۹-۳- ارزیابی آثار موارد عدم رعایت قوانین و مقررات اعم از مالی و غیرمالی بر مؤسسه اعتباری (نظیر جرایم، اقدامات اداری، اقدامات انضباطی و سایر اقدامات اتخاذ شده در خصوص مؤسسه اعتباری و کارکنان آن توسط بانک مرکزی)؛

۲۹-۴- توصیه جهت انجام اقدامات اصلاحی شامل اقدامات انضباطی، در خصوص موارد عدم رعایت قوانین و مقررات و نقص‌های مدیریت ریسک عدم رعایت قوانین و مقررات؛

۲۹-۵- پیشنهادی از اقدامات اصلاحی انجام شده و ارزیابی کفایت و اثربخشی اقدامات مزبور؛

۲۹-۶- یافته‌ها و مشاهدات مربوط به فرهنگ رعایت قوانین و مقررات که در تمام و یا بخشی از مؤسسه اعتباری وجود داشته و می‌تواند منجر به افزایش موارد رعایت قوانین و مقررات شود.

«دستورالعمل رعایت قوانین و مقررات در مؤسسات اعتباری» در (۲۹) ماده و (۳) تبصره در یک‌هزار و

دویست و سی و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۶/۷/۱۱ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید و شش ماه پس از تاریخ ابلاغ، لازم‌الاجرا بوده و از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این دستورالعمل ضوابط و مقررات مغایر با آن منسوخ می‌گردد.